

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
Β' - Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ από το ΦΕΚ 3807/Β'04-09-2018, με την υπ'αρ. Φ251/138819/Α5 Υπουργική Απόφαση, Τροποποίηση της Φ.251/37802/Α5 (ΦΕΚ 698/Β'/2016) υπουργικής απόφασης «Διαδικασίες σχετικά με τις πανελλαδικές εξετάσεις Γενικού Λυκείου, με το σύστημα εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση που θεσπίστηκε με το ν. 4186/2013 (ΦΕΚ 193 Α'), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει»:

«Για την εξέταση στο μάθημα Αρχαία Ελληνική Γλώσσα της Γ' τάξης Ημερήσιου Γενικού Λυκείου και Δ' τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου (μάθημα Ομάδας Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών) ισχύουν τα εξής:

1. Δίνονται στους μαθητές και στις μαθήτριες αποσπάσματα διδαγμένου κειμένου 12 – 20 στίχων με νοηματική συνοχή και τους ζητείται να απαντήσουν σε:

i) Μία (1) ερώτηση κατανόησης με την οποία ζητείται να αποκωδικοποιήσουν σημεία του κειμένου και να αντλήσουν βασικές πληροφορίες που εντοπίζονται στο κείμενο. Η ερώτηση μπορεί να διαιρείται σε δύο υποερωτήματα με τη μορφή ερωτήσεων κλειστού τύπου (σωστού ή λάθους, πολλαπλών επιλογών, αντιστοίχισης, συμπλήρωσης κενών κ.λπ.) ή ανοικτού τύπου.

ii) Δύο (2) ερωτήσεις ερμηνευτικές, που μπορεί να αναφέρονται σε ιδέες/αξίες/προβλήματα, σε στάσεις/ήθος/χαρακτήρα των προσώπων, στο ιστορικό/κοινωνικό/πολιτιστικό πλαίσιο της εποχής του έργου, στη δομή/σύνθεση του κειμένου, σε υφολογικά/αισθητικά θέματα, με βάση το απόσπασμα.

iii) Μία (1) ερώτηση κλειστού τύπου που αναφέρεται στο γραμματειακό είδος στο οποίο ανήκει το κείμενο, στον συγγραφέα ή στο έργο του.

iv) Μία (1) ερώτηση λεξιλογική-σημασιολογική (σύνδεση λέξεων αρχαίας και νέας, διατήρηση ή αλλαγή της σημασίας τους, οικογένειες ομόρριζων λέξεων, απλών ή σύνθετων, συνώνυμα, αντώνυμα).

v) Δίνεται παράλληλο κείμενο στη νέα ελληνική, διδαγμένο ή αδίδακτο, από την αρχαία ή νεότερη ελληνική γραμματεία, και καλούνται να απαντήσουν σε μία (1) ερώτηση ερμηνευτική, με την οποία ζητείται να συγκρίνουν το παράλληλο με το πρωτότυπο κείμενο.

2. Δίνεται, επίσης, αδίδακτο πεζό κείμενο αττικής διαλέκτου 12–20 στίχων στερεότυπης έκδοσης με νοηματική συνοχή. Στο αδίδακτο κείμενο προτάσσεται σύντομο σχετικό εισαγωγικό σημείωμα, μέσω του οποίου δίνονται εξωκειμενικές πληροφορίες απαραίτητες για την κατανόηση του κειμένου

Οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται:

Να μεταφράσουν στα νέα ελληνικά μέρος του κειμένου από τέσσερις έως έξι στίχους να απαντήσουν σε μια ερώτηση κατανόησης που αναφέρεται στον νοηματικό άξονα του κειμένου.

Να απαντήσουν σε μία (1) ερώτηση γραμματικής, η οποία μπορεί να αναλύεται σε δύο υποερωτήματα.

Να απαντήσουν σε μία (1) ερώτηση συντακτικού (π.χ. αναγνώριση λέξεων/φράσεων/ προτάσεων/άλλων δομικών στοιχείων του κειμένου, μετασχηματισμός μέρους του κειμένου ως προς τη δομολειτουργική του διάσταση), η οποία μπορεί να επιμερίζεται σε δύο υποερωτήματα.

3. Κάθε ζητούμενη ερώτηση-δραστηριότητα που τίθεται για το διδαγμένο ή το παράλληλο ή το αδίδακτο κείμενο βαθμολογείται με δέκα (10) μονάδες της εκατοντάβαθμης κλίμακας.

Για την εξέταση των παραπάνω θεμάτων, τόσο στο διδαγμένο όσο και στο αδίδακτο κείμενο, κρίνεται σκόπιμο να αξιοποιείται ποικιλία τύπων ασκήσεων/ερωτήσεων»

Ειδικότερα:

- ✓ **Στόχος** είναι αφενός να αποδεσμευθούν εκπαιδευτικοί, μαθήτριες και μαθητές από την αναπαραγωγή έτοιμων σχολικών και παρασχολικών μεταφρασμένων κειμένων· και αφετέρου να δοθεί έμφαση στην **κατανόηση** του αρχαίου ελληνικού κειμένου, η οποία δεν ελέγχεται μόνο και αποκλειστικά με τη διαδικασία της μετάφρασης.
- ✓ Επίσης, δίνεται η δυνατότητα της **διακειμενικής προσέγγισης** του νοήματος των αρχαίων ελληνικών κειμένων μέσω παράλληλων κειμένων, διδαγμένων και αδίδακτων, ώστε να αποτιμηθεί η **κριτική ικανότητα** των μαθητών και των μαθητριών στη διακειμενική και διαχρονική προσέγγιση των κειμένων της αρχαίας ελληνικής γραμματείας. Με αυτόν τον τρόπο προωθείται μια **ολιστική** και όχι κατακερματισμένη προσέγγιση του αρχαιοελληνικού λόγου.
- ✓ Η αξιολόγηση αντιμετωπίζεται ως ενεργός βιωματική σχέση και όχι ως αθροιστική, δεν είναι αυτοσκοπός, σκοπός είναι η κατανόηση.
- ✓ Είναι το τελικό στάδιο της διδασκαλίας του μαθήματος Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία και ενιαιοποιείται στις δύο τάξεις : Β΄ και Γ΄ Λυκείου
- ✓ Όλες οι δραστηριότητες είναι εργαλεία προς βοήθεια των μαθητών, ώστε να διαλέγονται με κείμενα.

Για το **ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**:

ΤΙ ΔΕΝ ΑΛΛΑΖΕΙ

- Η έκταση του διδαγμένου κειμένου (12 -20 στίχοι) πρέπει να διέπεται από νοηματική συνοχή και δύναται να προέρχεται και από αποσπάσματα.
- Οι δύο (2) ερμηνευτικές ερωτήσεις επί του διδαγμένου .
- Η ερώτηση εισαγωγής (με διατύπωση κλειστού τύπου).
- Η λεξιλογική –σημσιολογική ερώτηση (δυνατότητα και ερωτημάτων ένταξης λέξεων σε συγκεκριμένα προτασιακά σύνολα –κειμενικά συμφραζόμενα).

ΤΙ ΑΛΛΑΖΕΙ

- Καταργείται η μετάφραση διδαγμένου κειμένου 8-10 στίχων (μετακινείται η μετάφραση στην προφορική της διάσταση, από την αξιολόγηση στη διδασκαλία)
- Η μετάφραση αξιοποιείται δημιουργικά στην παραφραστική της διάσταση, την εναλλακτική και την προφορική => το ενδιαφέρον της μελέτης με βάση το πρωτότυπο κείμενο.
- Υπάρχει ερώτηση κατανόησης (ανοικτού, κλειστού τύπου) στο διδαγμένο κείμενο (ενδεικτική του τι κατανοεί ο μαθητής σε πρώτη ανάγνωση), για να αναπληρώνει τη μετάφραση ώστε να εντοπίσει ο μαθητής σχέσεις

μεταξύ τύπων και νοημάτων (π.χ. σε τι αναφέρονται οι όροι .., να αναφερθούν τομείς ηθικής συμπεριφοράς)

- Καταργείται η ερμηνευτική και έρχεται η συγκριτική –ερμηνευτική ερώτηση με παράλληλο κείμενο {(αφορά το πώς γίνεται αντιληπτή η συμφωνία ή διαφωνία με παράλληλο κείμενο διδαγμένο ή αδίδακτο από μετάφραση) => Πηγές άντλησης : από παλιές ερωτήσεις του Κ.Ε.Ε., τις παραπομπές του σχολικού εγχειριδίου, το study4exams, με όριο στη διαλογικότητα και λαμβάνοντας υπόψη τα πραγματολογικά –συμφραστικά και ιδεολογικά δεδομένα των μαθητών}

Για το **ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**

ΤΙ ΔΕΝ ΑΛΛΑΖΕΙ

- Ερωτήσεις γραμματικής και συντακτικού / δύνανται να γίνουν και πιο δημιουργικές αυτές οι παρατηρήσεις
- Η ερώτηση συντακτικού εμπλουτίζεται

ΤΙ ΑΛΛΑΖΕΙ

- Τυπολογική ταυτότητα του κειμένου (αναγνωρίζεται από το κείμενο ή τα γραμματολογικά στοιχεία αυτού)
- Παρεμβάλλεται εισαγωγικό κείμενο (αμεσότητα, ένταξη κειμένου στα άμεσα συμφραζόμενά του)
- Μεγαλώνει η έκταση από 10 -12 στίχους σε 12 -20 στίχους στερεότυπης έκδοσης με νοηματική συνοχή, αλλά μικραίνει η αιτούμενη μετάφραση
- Ενδεικτικοί έγκριτοι ψηφιακοί πόροι επιλογής κειμένων : πύλη για την Ελληνική Γλώσσα / το αδίδακτο είναι μικροκείμενο με αρχή, μέση και τέλος, με ουσιαστικό νόημα ως προς την έκτασή του πλέον (Τι λέει; Πώς; Γιατί;)
- Μπορεί να δοθεί και βοηθητικό λεξιλόγιο (επιλήμματα από το λεξικό , όπου ο μαθητής καλείται να επιλέξει από 3 ερμηνεύματα)
- Ερώτηση κατανόησης (προαιρετική η τμήση της σε 2 υποερωτήματα)

ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ : 10 μονάδες για κάθε δραστηριότητα

- ⇒ διδαγμένο 60 μονάδες
- ⇒ αδίδακτο 40 μονάδες

Αναρτημένο υλικό για τον τρόπο αξιολόγησης και ενδεικτικό παράδειγμα σε pdf:

<http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2018/%CE%A4%CE%91%CE%9A%CE%A1%CE%99%CE%A4%CE%97%CE%A1%CE%99%CE%91%CE%91%CE%9E%CE%99%CE%9F%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%97%CE%A3%CE%97%CE%A3%CE%A4%CE%A9%CE%9D%CE%91%CE%A1%CE%A7%CE%91%CE%99%CE%A9%CE%9D%CE%95%CE%9B%CE%9B%CE%97%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%A9%CE%9D.pdf>

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτωνος Πρωταγόρας (321D- E, 322A- B)

Απορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὖροι, κλέπτει Ἥφαιστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρί - ἀμήχανον γὰρ ἦν ἄνευ πυρὸς αὐτὴν κτητὴν τῷ ἢ χρησίμην γενέσθαι - καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ. Τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν ἄνθρωπος ταύτη ἔσχεν, τὴν δὲ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν· ἦν γὰρ παρὰ τῷ Δίῳ. Τῷ δὲ Προμηθεῖ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν - πρὸς δὲ καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν - εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἥφαιστου οἴκημα τὸ κοινόν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνεῖτην, λαθῶν εἰσέρχεται, καὶ κλέψας τὴν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἥφαιστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς δίδωσι ἀνθρώπῳ, καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίγνεται, Προμηθεῖα δὲ δι' Ἐπιμηθέα ὕστερον, ἦπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετῆλθεν.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας, πρῶτον μὲν διὰ τὴν τοῦ θεοῦ συγγένειαν ζῶων μόνον θεοὺς ἐνόμισεν, καὶ ἐπεχείρει βωμούς τε ἰδρύεσθαι καὶ ἀγάλματα θεῶν· ἔπειτα φωνὴν καὶ ὀνόματα ταχὺ διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ, καὶ οἰκήσεις καὶ ἐσθῆτας καὶ ὑποδέσεις καὶ στρωμνάς καὶ τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ἤϋρετο. Οὕτω δὲ παρεσκευασμένοι κατ' ἀρχὰς ἄνθρωποι ᾤκουν σποράδην, πόλεις δὲ οὐκ ἦσαν· ἀπώλλυντο οὖν ὑπὸ τῶν θηρίων διὰ τὸ πανταχῇ αὐτῶν ἀσθενέστεροι εἶναι, καὶ ἡ δημιουργικὴ τέχνη αὐτοῖς πρὸς μὲν τροφήν ἱκανὴ βοηθὸς ἦν, πρὸς δὲ τὸν τῶν θηρίων πόλεμον ἐνδεής - πολιτικὴν γὰρ τέχνην οὐπω εἶχον, ἥς μέρος πολεμικὴ - ἐζήτουν δὴ ἀθροίζεσθαι καὶ σφῶζεσθαι κτίζοντες πόλεις· ὅτ' οὖν ἀθροισθεῖεν, ἠδίκουν ἀλλήλους ἅτε οὐκ ἔχοντες τὴν πολιτικὴν τέχνην, ὥστε πάλιν σκεδαννύμενοι διεφθείροντο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να αναφέρετε τις ενέργειες του Προμηθέα όταν διαπίστωσε τη δεινή θέση του ανθρώπου σε σύγκριση με τα άλλα έμβια όντα. (μον. 10)
2. «θείας μετέσχε μοίρας» : α) Σε ποιο προνόμιο έναντι των άλλων όντων για τον άνθρωπο αναφέρεται εδώ ο Πρωταγόρας; β) Με ποιο τρόπο συμμετέχει ο άνθρωπος σε αυτό και τι κατάφερε μέσω αυτού να δημιουργήσει; (μον. 10)
3. Να αναλύσετε τις έννοιες «έντεχνος σοφία» και «έμπυρος τέχνη» και να αναφέρετε τι συμβολίζει η σχετική με αυτές ενέργεια του Προμηθέα. (μον. 10)
4. Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση από τις παρακάτω προτάσεις:

- i) Ο Σωκράτης αναζήτησε: α) το σχετικό, β) τα ηθικά φαινόμενα γ) την ουσία της ηθικής.
- ii) Ο Πλάτωνας ίδρυσε τη σχολή του, την Ακαδημία μετά α) το πρώτο ταξίδι του στη Σικελία β) το δεύτερο ταξίδι του στη Σικελία γ) το τρίτο ταξίδι του στη Σικελία
- iii) Μεγάλη σημασία στην Πλατωνική Ακαδημία είχε το μάθημα α) της φιλοσοφίας β) των μαθηματικών γ) όλων των παραπάνω
- iv) Ο Καλλίας στον πλατωνικό διάλογο είναι : α) ευγενής και συμβιβαστικός β) έντονος και παρορμητικός γ) μάλλον γελοιογραφικά σχεδιασμένος.
- v) Στα 367 π.Χ. πίεσε τον Πλάτωνα να επιστρέψει στις Συρακούσες α) ο Διονύσιος ο ΙΙ β) ο Διονύσιος ο Ι γ) ο Δίωνας. (μον. 10)

5. Α) Να γράψετε από δύο ομόρριζα στη νέα ελληνική για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: **ἔσχεν, μοίρας, δίδωσι, γίγνεται, διεφθείροντο.** (μον. 5)

Β) **ἐφιλοτεχνείτην:** Να σχηματίσετε από δύο σύνθετα της νέας ελληνικής με το πρώτο συνθετικό της λέξης . (μον. 2)

Γ) Να βρείτε μία λέξη του αρχαίου κειμένου με την οποία έχει ετυμολογική συγγένεια καθεμία από τις ακόλουθες λέξεις της νέας ελληνικής: **κλεψύδρα, εύχρηστος, λαθραίος.** (μον. 3)

6. Σύμφωνα με όσα αναφέρονται στο μύθο του Πρωταγόρα η συγκρότηση κοινωνιών είναι προϊόν συμφωνίας (νόμω) και οι άνθρωποι οδηγήθηκαν εξ ανάγκης σε αυτό, για την αντιμετώπιση εξωτερικών κινδύνων. Μελετώντας το παρακάτω μεταφρασμένο απόσπασμα να διερευνήσετε τις απόψεις και του Αριστοτέλη για τα αίτια και το σκοπό συγκρότησης των κοινωνιών και να τις συγκρίνετε με αυτές του Πρωταγόρα. (μον. 10)

Αριστοτέλη, Πολιτικά (Α 2, 5-6)

«Η κοινωνική οντότητα που προήλθε από τη συνένωση περισσότερων χωριών είναι η πόλη, μια κοινωνική οντότητα τέλεια, που μπορούμε να πούμε ότι πέτυχε τελικά την ύψιστη αυτάρκεια· συγκροτήθηκε για να

διασφαλίζει τη ζωή, στην πραγματικότητα όμως υπάρχει για να εξασφαλίζει την καλή ζωή. Η πόλη, επομένως, είναι κάτι που ήρθε στην ύπαρξη εκ φύσεως, όπως ακριβώς και οι πρώτες κοινωνικές οντότητες, αφού αυτή είναι το τέλος εκείνων κι αφού αυτό που λέμε φύση ενός πράγματος δεν είναι παρά η μορφή που αυτό έχει κατά τη στιγμή της τελείωσης, της ολοκλήρωσής του: αυτό δεν λέμε, πράγματι, πως είναι τελικά η φύση του κάθε πράγματος, π.χ. του ανθρώπου, του αλόγου ή του σπιτιού, η μορφή δηλαδή που το κάθε πράγμα έχει όταν ολοκληρωθεί η εξελικτική του πορεία;»

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αισχίνου, Κατά Κτησιφώντος 169-17

Ο Αισχίνης επιτίθεται στον Κτησιφώντα, πολιτικό της παράταξης του Δημοσθένη, για το ψήφισμα που κατέθεσε το 338 π.Χ. και ζητούσε να στεφανωθεί ο Δημοσθένης για όσα πρόσφερε στην πατρίδα. Στις παραγράφους 169-170 του συγκεκριμένου λόγου αναφέρονται τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει ένας δημοκρατικός άνθρωπος.

Οἶμαι τοίνυν ἅπαντας ἂν ὑμᾶς ὁμολογῆσαι τάδε δεῖν ὑπάρξαι τῶ δημοτικῶ, πρῶτον μὲν ἐλεύθερον εἶναι καὶ πρὸς πατρός καὶ πρὸς μητρός, ἵνα μὴ διὰ τὴν περὶ τὸ γένος ἀτυχίαν δυσμενῆς ἢ τοῖς νόμοις, οἱ σώζουσι τὴν δημοκρατίαν, δεύτερον δ' ἀπὸ τῶν προγόνων εὐεργεσίαν τινὰ αὐτῶ πρὸς τὸν δῆμον ὑπάρχειν, ἢ τὸ γ' ἀναγκαιότατον μηδεμίαν ἔχθραν, ἵνα μὴ βοηθῶν τοῖς τῶν προγόνων ἀτυχήμασι κακῶς ἐπιχειρῆ ποιεῖν τὴν πόλιν. [170] τρίτον σώφρονα καὶ μέτριον χρῆ πεφυκέναι αὐτὸν πρὸς τὴν καθ' ἡμέραν δίαιταν, ὅπως μὴ διὰ τὴν ἀσέλγειαν τῆς δαπάνης δωροδοκῆ κατὰ τοῦ δήμου. τέταρτον εὐγνώμονα καὶ δυνατὸν εἰπεῖν· καλὸν γὰρ τὴν μὲν διάνοιαν προαιρεῖσθαι τὰ βέλτιστα, τὴν δὲ παιδείαν τὴν τοῦ ῥήτορος καὶ τὸν λόγον πείθειν τοὺς ἀκούοντας· εἰ δὲ μὴ, τὴν γ' εὐγνωμοσύνην ἀεὶ προτακτέον τοῦ λόγου. πέμπτον ἀνδρεῖον εἶναι τὴν ψυχὴν, ἵνα μὴ παρὰ τὰ δεινὰ καὶ τοὺς κινδύνους ἐγκαταλίπη τὸν δῆμον.

Λεξιλόγιο

- ὁμολογέω -ῶ: παραδέχομαι
- δίαιτα: ζωή, τρόπος ζωής

Παρατηρήσεις

1. Να μεταφράσετε το παρακάτω απόσπασμα από το κείμενο που σας δίνεται: «Οἶμαι τοίνυν ἅπαντας ... ποιεῖν τὴν πόλιν». (μον. 10)

2. Με βάση τα δεδομένα του κειμένου να αναφέρετε τα δύο πρώτα, κατά σειρά περιγραφής, χαρακτηριστικά που οφείλει να διαθέτει ένας δημοκρατικός άνθρωπος κατά τον Αισχίνη και για ποιους λόγους. (μον. 10)

3. Για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να γράψετε τον τύπο που σας ζητείται: (μον. 10)

- *πεφυκέναι*: τον ίδιο τύπο στον μέλλοντα
- *προαιρείσθαι*: τον ίδιο τύπο στον αόριστο
- *μητρός*: την δοτική πληθυντικού
- *ἐπιχειρή*: τον ίδιο τύπο στην ευκτική
- *δυσμενής*: το ουδέτερο γένος στην αιτιατική πληθυντικού και το συγκριτικό βαθμό του επιρρήματος
- *μηδεμίαν*: τη δοτική πληθυντικού στο αρσενικό γένος
- *ρήτορος*: την κλητική ενικού αριθμού
- *τρίτον*: το επίρρημα και το ουσιαστικό του αριθμητικού

4. α) Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους παρακάτω όρους: *ὑπάρξαι, τῷ δημοτικῷ, εἶναι, πρὸς μητρός, , τῆς δαπάνης, τὴν ψυχὴν*. (μον. 6)

β) «*τρίτον σώφρονα καὶ μέτριον χρὴ πεφυκέναι αὐτὸν πρὸς τὴν καθ' ἡμέραν δίαιταν, ὅπως μὴ διὰ τὴν ἀσέλγειαν τῆς δαπάνης δωροδοκῆ κατὰ τοῦ δήμου*»: στο συγκεκριμένο απόσπασμα να βρείτε τις προτάσεις που υπάρχουν και να τις χαρακτηρίσετε ως προς το είδος τους. Στη συνέχεια να δικαιολογηθεί η ἔγκλιση εκφοράς τους και αν υπάρχουν δευτερεύουσες προτάσεις να αναφερθεί η συντακτικὴ τους λειτουργία. (μον. 4)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΥΠ' ΑΡ. 169626/Δ2/11-10-18 ΕΓΚΥΚΛΙΑΣ ΟΔΗΓΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ: «Ενημέρωση για την αξιολόγηση των μαθητών/-τριών του Γενικού Λυκείου»

Στις τελικές προαγωγικές και απολυτήριες εξετάσεις οι δύο κλάδοι της Ελληνικής Γλώσσας (Νέα Ελληνική Γλώσσα και Νέα Ελληνική Λογοτεχνία) στις Α' και Β' τάξεις Ημερησίου Γενικού Λυκείου και Α', Β' και Γ' τάξεις Εσπερινού Γενικού Λυκείου καθώς και οι δύο κλάδοι των Νέων Ελληνικών (Νεοελληνική Γλώσσα και Νεοελληνική Λογοτεχνία) της Γ' τάξης Ημερησίου Γενικού Λυκείου και της Δ' τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου εξετάζονται την ίδια μέρα και η συνολική διάρκεια της εξέτασης είναι τρεις (3) ώρες. Τα θέματα δίνονται σε ξεχωριστό φύλλο για κάθε κλάδο, οι απαντήσεις αναπτύσσονται σε ξεχωριστό φύλλο για καθέναν από τους δύο κλάδους και αποδίδεται διακριτός βαθμός για καθέναν από αυτούς (άριστα:100 μονάδες). Ως βαθμός της τελικής γραπτής εξέτασης υπολογίζεται ο Μ.Ο βαθμολογίας των δύο κλάδων.

Κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς η Νεοελληνική Γλώσσα και η Νεοελληνική Λογοτεχνία αντιμετωπίζονται ως διακριτά γνωστικά αντικείμενα ως προς τη διδασκαλία τους. Στη πλαίσιο αυτό:

α) η ανακεφαλαιωτική εξέταση των μαθητών/τριών (ενδιάμεση αξιολόγηση τετραμήνων) υλοποιείται με δύο (2) υποχρεωτικές μονώρες γραπτές δοκιμασίες για κάθε κλάδο/γνωστικό αντικείμενο, μία αντιστοίχως σε κάθε τετράμηνο. Κάθε μάθημα βαθμολογείται με 100 μονάδες. Κατά την ανακεφαλαιωτική, ωστόσο, εξέταση εμπίπτει στη διακριτή ευχέρεια του διδάσκοντος/της διδάσκουσας να επεκτείνει το χρόνο εξέτασης στη μια κ ήμισυ ώρα (σε συνεχόμενο διδακτικό δίωρο), εάν τα θέματα το απαιτούν.

β) το θέμα του μη λογοτεχνικού κειμένου (Ν.Ε. Γλώσσα) δεν δεσμεύει τον διδάσκοντα/την διδάσκουσα ως προς την επιλογή του λογοτεχνικού κειμένου (Ν.Ε. Λογοτεχνία), συνεπώς μπορεί και ενδείκνυται να υπάρχει θεματική αυτοτέλεια των εξεταζόμενων κειμένων των δύο κλάδων.

Στον κλάδο της **Νέας Ελληνικής Γλώσσας** δίνεται προς εξέταση ένα μη λογοτεχνικό κείμενο, μη διδαγμένο, το οποίο μπορεί να είναι δημοσιογραφικό κείμενο ή επιστημονικό ή πληροφοριακό άρθρο, συνέντευξη, κριτική, ομιλία, επιστολή, επιφυλλίδα ή δοκίμιο. Το κείμενο μπορεί να συνοδεύεται από σύντομο εισαγωγικό σημείωμα χωρίς ερμηνευτικά σχόλια. Οι ερωτήσεις επί του κειμένου διαρθρώνονται σε τρία θέματα, με το τρίτο, την ανάπτυξη γραπτού λόγου, να έχει άμεση θεματική σχέση με το κείμενο αναφοράς.

Στον κλάδο της **Νέας Ελληνικής Λογοτεχνίας** δίνεται αδίδακτο λογοτεχνικό κείμενο (ποίηση ή διήγημα ή απόσπασμα από μυθιστόρημα ή θεατρικό έργο), το οποίο συνοδεύεται από τρία (3) θέματα.

Αναρτημένο υλικό για τον τρόπο αξιολόγησης στις ενδοσχολικές εξετάσεις σε μορφή pdf:

http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2018/%CE%A0%CE%B1%CF%81%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%AF%CE%B1%CF%83%CE%B71_%CE%A6%CE%95%CE%9A_%CE%91%CE%9E%CE%99%CE%9F%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%97%CE%A3%CE%97%CE%A3.pdf

Αναρτημένο υλικό - ενδεικτικό παράδειγμα αξιολόγησης σε μορφή pdf:

http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2018/%CE%A0%CE%B1%CF%81%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%AF%CE%B1%CF%83%CE%B72_%CE%9A%CE%A1%CE%99%CE%A4%CE%97%CE%A1%CE%99%CE%9F_%CE%91%CE%9E%CE%99%CE%9F%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%97%CE%A3%CE%97%CE%A3.pdf

Ενδεικτικό κριτήριο αξιολόγησης στη Ν.Ε. Γλώσσα

Διαβάστε προσεκτικά το ακόλουθο κείμενο

Η γενιά του Facebook νιώθει μοναξιά

Είναι νέοι, έχουν ολόκληρη τη ζωή μπροστά τους και εκατοντάδες φίλους στο Facebook. Και όμως, σύμφωνα με έρευνα του βρετανικού Ινστιτούτου Ψυχικής Υγείας, οι νεαροί ηλικίας 18-24 ετών νιώθουν δύο φορές περισσότερη μοναξιά από τους ανθρώπους άνω των 55 ετών. Φαίνεται ότι η καλλιέργεια της διαδικτυακής επικοινωνίας δεν έχει το ίδιο ειδικό βάρος και τα ίδια συναισθηματικά οφέλη με τη φυσική επαφή με φίλους, γνωστούς και συγγενείς. Το 60% των νεαρών ατόμων ηλικίας 18-34 ετών που συμμετείχαν στην έρευνα παραδέχθηκε ότι νιώθει μοναξιά συχνά ή μερικές φορές, ενώ για ανθρώπους ηλικίας άνω των 55 ετών το αντίστοιχο ποσοστό ήταν μόλις 35%.

ΛΟΝΔΙΝΟ. Είναι νέοι, έχουν ολόκληρη τη ζωή μπροστά τους και εκατοντάδες φίλους στο Facebook. **Και όμως**, σύμφωνα με έρευνα του βρετανικού Ινστιτούτου Ψυχικής Υγείας, οι νεαροί ηλικίας 18-24 ετών νιώθουν δύο φορές περισσότερη μοναξιά από τους ανθρώπους άνω των 55 ετών. Φαίνεται ότι η καλλιέργεια της διαδικτυακής επικοινωνίας δεν έχει το ίδιο ειδικό βάρος και τα ίδια συναισθηματικά οφέλη με τη φυσική επαφή με φίλους, γνωστούς και συγγενείς.

Το 60% των νεαρών ατόμων ηλικίας 18-34 ετών που συμμετείχαν στην έρευνα παραδέχθηκε ότι νιώθει μοναξιά συχνά ή μερικές φορές, ενώ για ανθρώπους ηλικίας άνω των 55 ετών το αντίστοιχο ποσοστό ήταν μόλις 35%.

Ενώ οι νέοι περνούν περισσότερο χρόνο από τους μεγαλύτερους μιλώντας μέσω διαδικτύου σε δημοφιλείς ιστοσελίδες όπως το Facebook και το Twitter, οι ειδικοί εκτιμούν ότι αυτού του είδους η επαφή συχνά λειτουργεί ως υποκατάστατο της πραγματικής ανθρώπινης επικοινωνίας και δεν εμφανίζει τα συναισθηματικά οφέλη μιας συνάντησης από κοντά. Μάλιστα σε ποσοστό 31% οι νέοι που συμμετείχαν στην έρευνα παραδέχθηκαν ότι καταναλώνουν υπερβολικά πολύ χρόνο επικοινωνώντας «ψηφιακά» με άτομα τα οποία θα έπρεπε να συναναστρέφονται από κοντά.

Οι συντάκτες της έρευνας δεν σπεύδουν να δαιμονοποιήσουν το Internet, μιας και οι διαδικτυακοί φίλοι που αποκτά κανείς μπορούν κάλλιστα να αποκτήσουν «σάρκα και οστά» αν η ψηφιακή φιλία αποτελέσει απλώς το έναυσμα μιας πραγματικής. Τονίζουν ότι το Διαδίκτυο και οι ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν έναν πολύ καλό τρόπο για να παραμείνει κανείς σε επαφή με συγγενείς ή φίλους που, για παράδειγμα, μένουν πολύ μακριά για να τους συναντήσει κανείς διά ζώσης. Από την άλλη πλευρά όμως ομολογούν ότι «αν και το Διαδίκτυο δεν αποτελεί την πηγή της μοναξιάς, σίγουρα επιδεινώνει το πρόβλημα». «Οι νέοι άνθρωποι με τους οποίους μιλήσαμε μας είπαν ότι η επικοινωνία με εκατοντάδες άτομα μέσω δικτύων κοινωνικής δικτύωσης δεν είναι σαν να έχουν μια πραγματική σχέση. Όταν χρησιμοποιούν αυτές τις ιστοσελίδες συνήθως είναι μόνοι στην κρεβατοκάμαρά τους. Η μοναξιά είναι μεγάλο πρόβλημα και είναι ανάγκη να το αντιμετωπίσουμε. Τα

τελευταία χρόνια τα παιδιά απομονώνονται ολοένα περισσότερο, οι κοινωνικοί ιστοί καταρρέουν και οι κοινωνίες μας έχουν γίνει ατομιστικές. Πρέπει να καλλιεργήσουμε εκ νέου τις κοινωνικές σχέσεις, ώστε όταν κάποιος νιώθει μόνος να έχει κάπου να στραφεί» λέει η Σάρα Μπρέναν, μια από τους επιστήμονες που διεξήγαγαν την έρευνα. Οι ειδικοί λένε ότι η μοναξιά δεν έχει επιπτώσεις μόνο στην ψυχική υγεία. Εκτός από την κατάθλιψη, που είναι συχνό επακόλουθο παρατεταμένων συναισθημάτων μοναξιάς, έρευνες έχουν δείξει ότι η μοναξιά μπορεί να αποδειχθεί εξίσου επιβλαβής για την υγεία όσο το κάπνισμα ή η παχυσαρκία, καθώς μπορεί να προκαλέσει υψηλή πίεση, άγχος και αποδυνάμωση του ανοσοποιητικού συστήματος.

(από την ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας *ΤΟ ΒΗΜΑ*, 26 Μαΐου 2010)

ΘΕΜΑ Α

(απόσπασμα από τις εγκύκλιες οδηγίες)

Το πρώτο θέμα αφορά στην **ανάγνωση-κατανόηση** του κειμένου, με το οποίο ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/τριών (σε αντιστοιχία με αυτά που έχουν διδαχθεί σε κάθε τάξη): α) να εντοπίζουν και να παρουσιάζουν κάποια από τα παρακάτω στοιχεία: πληροφορίες που περιέχονται στο κείμενο, βασικές ιδέες και επιχειρήματα του συγγραφέα, προβλήματα που θέτει, θέσεις που υποστηρίζει, σχέση του βασικού μηνύματος του κειμένου με τις περιστάσεις επικοινωνίας (σκοπό, κοινό, θέμα κ.ά), καθώς και με τους τρόπους και τα μέσα πειθούς που αξιοποιούνται στο κείμενο (με ποικίλες ερωτήσεις ανοικτού και κλειστού τύπου) και β) να αποδίδουν περιληπτικά μέρος του κειμένου λαμβάνοντας υπόψη συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

α) **i)** Σημειώστε για τις παρακάτω προτάσεις Σ, αν είναι **σωστές**, και Λ, αν είναι **λάθος**.

1. Σχεδόν διπλάσιο ποσοστό νέων ηλικίας 18-34 ετών, σε σχέση με μεσήλικες έως 55 ετών, δηλώνει ότι νιώθει συχνά ή μερικές φορές μοναξιά.
2. Οι ερευνητές οδηγήθηκαν σε απόλυτα αρνητικά συμπεράσματα για τις επιπτώσεις της κοινωνικής δικτύωσης στις σχέσεις των νέων ανθρώπων.
3. Η μοναξιά βλάπτει εξίσου τη σωματική και ψυχική υγεία.

ii) **Εξηγήστε** σε μια μικρή παράγραφο 50-60 λέξεων γιατί οι ερευνητές πιστεύουν ότι «Η μοναξιά είναι μεγάλο πρόβλημα και είναι ανάγκη να το αντιμετωπίσουμε»

iii) Ποιους **τρόπους και μέσα πειθούς** χρησιμοποιεί ο αρθρογράφος; Αιτιολογήστε την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο.

(15 μονάδες)

β) Στο πλαίσιο εργασίας που εκπονήσατε για τις επιπτώσεις της κοινωνικής δικτύωσης στους νέους, **παρουσιάσετε συνοπτικά** στην ολομέλεια της τάξης σας τα γενικά αποτελέσματα της έρευνας που διαβάσατε, όπως αυτά αποτυπώνονται στην τελευταία παράγραφο του κειμένου.

(15 μονάδες)

ΘΕΜΑ Β

(απόσπασμα από τις εγκύκλιες οδηγίες)

Το δεύτερο θέμα αφορά στην **προσέγγιση της δομής και της γλώσσας** του κειμένου, με το οποίο, ανά ερώτημα, ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών /τριών είτε να αναγνωρίζουν τη βασική δομή του κειμένου ή τη δομή και τον τρόπο ανάπτυξης μιας παραγράφου· είτε να εντοπίζουν τις διαρθρωτικές λέξεις /φράσεις που βοηθούν στη συνοχή και νοηματική αλληλουχία του κειμένου· είτε να αποδίδουν το περιεχόμενο της παραγράφου με πλαγιότιτλους, είτε να μετασχηματίζουν λέξεις ή φράσεις αλλάζοντας τη

σύνταξη, το λεξιλόγιο (συνώνυμα ή συνώνυμες φράσεις, αντώνυμα, παράγωγα, σύνθετα κ.λπ.), τα σημεία στίξης, σύμφωνα με συγκεκριμένες περιστάσεις επικοινωνίας, και να σχολιάζουν το επικοινωνιακό αποτέλεσμα, είτε να ερμηνεύουν λέξεις-φράσεις του κειμένου με βάση τα κειμενικά συμφραζόμενα και το επικοινωνιακό πλαίσιο. Το συγκεκριμένο θέμα μπορεί να αναπτύσσεται σε ερωτήματα (μέχρι 3), στα οποία η βαθμολογία επιμερίζεται ανάλογα με τη βαρύτητά τους.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

α) i) Ποιος νομίζετε ότι είναι ο **ρόλος της πρώτης παραγράφου**, αν λάβετε υπόψη σας και το είδος του συγκεκριμένου κειμένου;

ii) Τι **πλαγιότιτλο** θα επιλέγατε για την 4^η παράγραφο; («*Ενώ οι νέοι περνούν.....από κοντά*»)

(10 μονάδες)

γ) i) «*Οι συντάκτες της έρευνας δεν σπεύδουν να δαιμονοποιήσουν το Internet, αλλά τονίζουν ότι το Διαδίκτυο και οι ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν έναν πολύ καλό τρόπο για να παραμείνει κανείς σε επαφή με συγγενείς ή φίλους*». Προσπαθήστε να χρησιμοποιήσετε **παθητική σύνταξη** ξεκινώντας με τη φράση «*Σύμφωνα με την έρευνα...*» και κάνοντας όποιες αλλαγές κρίνετε απαραίτητες στο επιλεγμένο κείμενο.

ii) Ποια είναι η λειτουργία της **διαρθρωτικής φράσης 'Και όμως'**; (στη 2^η παράγραφο)

(10 μονάδες)

δ) Στην τελευταία παράγραφο να αναγνωρίσετε **δύο τρόπους ανάπτυξης παραγράφου** και να τους αιτιολογήσετε με βάση το κείμενο.

(10 μονάδες)

ΘΕΜΑ Γ

(**απόσπασμα από τις εγκύκλιες οδηγίες**)

Το τρίτο θέμα αφορά στην **παραγωγή λόγου**, με το οποίο ζητείται από τους/τις μαθητές /τριες να συντάξουν δικό τους κείμενο, ενταγμένο σε επικοινωνιακό πλαίσιο σε συνάρτηση με το κείμενο αναφοράς, στο οποίο κρίνουν ή σχολιάζουν σημεία του κειμένου, ανασκευάζουν θέσεις του ή αναπτύσσουν τεκμηριωμένα προσωπικές απόψεις. Το μαθητικό κείμενο αναπτύσσεται με τη μορφή κειμένου επιχειρηματολογίας (δημόσια ομιλία, επιστολή, άρθρο) και έχει έκταση ανάλογα με την τάξη: Α' Λυκείου 250-300 λέξεις, Β' Λυκείου 300-350 λέξεις και Γ' Λυκείου 350-400 λέξεις.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΘΕΜΑ

Ένα μικρό μέρος των πορισμάτων έρευνας που διεξήχθη το 2012 στα σχολεία Δήμου Μαρκοπούλου με την συμμετοχή 576 μαθητών και γονιών (Πηγή: <https://xeneglosses.eu/2012/04/facebook-576/>) αποτυπώνεται στον παρακάτω πίνακα. Αφού τον παρατηρήσετε προσεκτικά και αφού λάβετε υπόψη σας και το περιεχόμενο του κειμένου που διαβάσατε, σε ένα άρθρο στην εφημερίδα της κοινότητάς σας, να αναπτύξετε τον προβληματισμό σας για τη χρήση της κοινωνικής δικτύωσης από τους μαθητές. (40 μονάδες)

9. ΧΡΗΣΗ INTERNET ΚΑΙ FACEBOOK ΑΠΟ ΠΑΙΔΙΑ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΑΘΜΙΔΩΝ			
	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΛΥΚΕΙΟ
INTERNET	77%	94%	98%
FACEBOOK	14%	64%	84%

Εξομολόγηση

της Αικατερίνης Τεμπέλη

Δεκέμβριος 23, 2009

Τρέφομαι με τηλεοπτικά προγράμματα.

Φορτίζω την καρδιά μου κάθε μέρα.

Οι μπαταρίες πια έγιναν τόσο απαραίτητες, όσο ποτέ δεν υπήρξαν τα οράματα.

Περνάω το χρόνο μου διαβάζοντας e-mail — η ποίηση είναι εξαιρετικά επώδυνη.

Ξεχνάω συνεχώς το password της συνείδησής μου.

Χρειάζομαι τις καταστροφές οπωσδήποτε. Να θυμάμαι ότι είμαι ζωντανή...

Δοξάζω το πλαστικό και το νίκελ, τα κινητά τηλέφωνα και τους σταρ ανεξαιρέτως.

Δεν φαντάζομαι χρόνο χωρίς καλώδια. Πώς να περάσει μια νύχτα στο σκοτάδι;

Έχω εικονικό σπίτι, εικονικά ζώακια και εικονικούς φίλους.... Όλο τον κόσμο σε ένα πληκτρολόγιο.

Θα 'θελα να ταξιδεύω αλλά είναι τόσο τρομακτικό, να κουβαλάς παντού μόνο τον εαυτό σου.

Δεν θέλω ν' απαντήσω σ' άλλες ερωτήσεις. Απαιτώ την τετράγωνη λογική.

Να μην ακούω πια, για τις σκουριές των δακρύων και για τους ιριδισμούς των νυσταγμένων τρένων.

Η γενιά μου είναι κουρασμένη. Από αναλύσεις, εξηγήσεις, ιδεολογίες, επαναστάσεις, ετεροπροσδιορισμούς και μισαλλοδοξίες.

Κουρασμένη απ' τα ερωτικά τραγούδια, τις φοβίες, τον αριθισμό και τα πυροτεχνήματα.

Δεν ξέρουμε πως καίει η χαρά το νου και πως σπαράζει η ψυχή στην ωραιότητα.

Απ' όλα τα χρώματα μας άφησαν το γκριζο, μα ένα κόκκινο στοιχειώνει τα όνειρά μας.

Λένε πως αυτομόλησε ο Θεός αλλά εγώ πιστεύω σε μίαν Έξοδο Κινδύνου.

ΘΕΜΑ Α

(απόσπασμα από τις εγκύκλιες οδηγίες)

Το πρώτο θέμα αφορά στην **ανάγνωση - κατανόηση** του κειμένου, με το οποίο ελέγχεται, ανά ερώτημα, η ικανότητα των μαθητών/μαθητριών με ποικίλες ερωτήσεις (ανοικτού και κλειστού τύπου) είτε να εντοπίζουν στο κείμενο πληροφορίες [...], είτε να αναλύουν κάποιον από τους χαρακτήρες με βάση τα δεδομένα του κειμένου, είτε να επισημαίνουν τα σύμβολα, τις φωνές, τις σιωπές σε ένα ποιητικό ή θεατρικό κείμενο

και να παρουσιάζουν με δικά τους λόγια το νόημα που τους δίνουν. Το συγκεκριμένο θέμα μπορεί να αναπτύσσεται σε δύο (2) ερωτήματα ίδιας βαρύτητας περίπου. Μόνο ένα από αυτά μπορεί να είναι ερώτηση ανοικτού τύπου και η απάντηση στην ερώτηση ανοικτού τύπου μπορεί να κυμαίνεται από 50 έως 60 λέξεις. Το θέμα βαθμολογείται με 30 μονάδες.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Στους στίχους 1-4 («Τρέφομαι με τηλεοπτικά προγράμματα. Φορτίζω .....— η ποίηση είναι εξαιρετικά επώδυνη») μπορείτε να διακρίνετε τις διαφορές ανάμεσα στη σημερινή γενιά των ψηφιακά ιθαγενών και τις παλαιότερες γενιές; Το κείμενό σας να μην υπερβαίνει τις 60 λέξεις. (15 μονάδες)
2. α) Στον 6^ο στίχο η ποιήτρια γράφει ότι «Χρειάζομαι τις καταστροφές οπωσδήποτε. Να θυμάμαι ότι είμαι ζωντανή...». Ποια ερμηνεία νομίζετε ότι είναι η πιο ορθή;
  - i) η καθημερινότητά της είναι υπερβολικά 'τακτοποιημένη' και όμορφα φροντισμένη
  - ii) δεν υπάρχουν δυνατές συγκινήσεις που να νοηματοδοτούν τη ζωή της – σχεδόν ξεχνά ότι ζει
  - iii) διακατέχεται από μια έντονη περιέργεια να παρακολουθεί τις καταστροφές που συμβαίνουν στον κόσμο (9 μονάδες)
- β) Καταγράψτε το στίχο ή τους στίχους όπου φαίνεται η μοναξιά της ηρωίδας. (6 μονάδες)

ΘΕΜΑ Β

(απόσπασμα από τις εγκύκλιες οδηγίες)

Το δεύτερο θέμα αφορά στην **προσέγγιση της γλώσσας** του κειμένου, με το οποίο, ανά ερώτημα, ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/μαθητριών με ερωτήσεις ποικίλων τύπων είτε να αναγνωρίζουν τα βασικά σημεία οργάνωσης της αφηγηματικής πλοκής ή της ποιητικής γραφής, είτε να εντοπίζουν μέσα στο κείμενο συγκεκριμένους δείκτες που δίνονται (αφηγηματικούς τρόπους, αφηγηματικές τεχνικές, ρηματικά πρόσωπα κ.ά.) και να ερμηνεύουν τη λειτουργία τους ως προς το νόημα και το ύφος, είτε να αναγνωρίζουν εκφραστικά μέσα-τρόπους (μεταφορές, παρομοιώσεις, επαναλήψεις, αντιθέσεις, εικόνες κ.λπ.) και τη λειτουργία τους ως προς το νόημα και το ύφος του κειμένου. Το συγκεκριμένο θέμα μπορεί να αναπτύσσεται σε ερωτήματα (μέχρι 3), στα οποία η βαθμολογία επιμερίζεται ανάλογα με τη βαρύτητά τους. Το θέμα βαθμολογείται με 30 μονάδες.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Η ποιήτρια εκφράζεται σε α' πρόσωπο. Μπορείτε να εξηγήσετε αυτήν την αφηγηματική επιλογή; (10 μονάδες)
2. Να εντοπίσετε τα σημεία στα οποία υπάρχουν επαναλήψεις. Τι πιστεύετε ότι εκφράζουν; (10 μονάδες)
3. Γιατί θεωρείτε ότι η ποιήτρια προτίμησε να γράψει δύο λέξεις (*password*, *e-mail*) χρησιμοποιώντας ξένη (αγγλική) ορολογία; (10 μονάδες)

ΘΕΜΑ Γ

(απόσπασμα από τις εγκύκλιες οδηγίες)

Το τρίτο θέμα αφορά στην **ερμηνεία και στην παραγωγή λόγου** σε ένα θέμα αναγνωστικής ανταπόκρισης ή δημιουργικού μετασχηματισμού. Ζητείται από τους μαθητές /-τριες να αξιολογήσουν ιδέες, στάσεις, συμπεριφορές που αναδεικνύονται στο κείμενο με βάση είτε τα κειμενικά συμφραζόμενα είτε τα ιστορικά και ιδεολογικά συμφραζόμενα της εποχής παραγωγής του έργου (εφόσον τους δίνονται σχετικές πληροφορίες), να τις συγκρίνουν με αυτές του σήμερα ή να τις συσχετίσουν με προσωπικές εμπειρίες, βιώματα, συναισθήματα. Η έκταση του μαθητικού κειμένου κυμαίνεται από 100 έως 200 λέξεις, ανάλογα με την τάξη και τις απαιτήσεις του θέματος. Το θέμα βαθμολογείται με 40 μονάδες.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ για την παραγωγή λόγου

- Είστε ένας νέος/μία νέα που θεωρείτε ότι η γενιά σας δεν είναι σε τόσο μεγάλο βαθμό εξαρτημένη ή προσδιορισμένη από την τεχνολογία. Σε ένα φανταστικό διάλογο με την ποιήτρια τι θα της λέγατε; Προσπαθήστε να παρουσιάσετε μια άλλη εικόνα των νέων.
- Αναπτύξτε ένα κείμενο που θα δημοσιεύσετε σε τοπική εφημερίδα και το οποίο σκιαγραφεί τη σύγχρονη γενιά, τη σχέση της με την τεχνολογία και τους ανθρώπους. Αναπτύξτε τα επιχειρήματά σας με τρόπο που να εφιστούν την προσοχή σε υπαρκτούς ή πιθανούς κινδύνους.
- Πως αντιλαμβάνεστε τους δύο τελευταίους στίχους του ποιήματος; Σε μια συζήτηση για τη διάθεση του συγκεκριμένου ποιήματος (αισιοδοξία-απαισιοδοξία), προσπαθείτε να πείσετε τους συμμαθητές σας ότι τελικά η αισιοδοξία υπερτερεί της απαισιοδοξίας. Τι πιστεύετε ότι σημαίνουν οι τελευταίοι στίχοι;

- Αν υποθέσουμε ότι με αυτό το ποίημα εκφράζεται ένας σύγχρονος νέος, ποιο πιστεύετε ότι αποτελεί το βασικό εμπόδιο επικοινωνίας του με τις παλαιότερες γενιές;
- Νιώθετε την κατάσταση στην οποία είναι η ποιήτρια; Γράψτε τη δική σας εμπειρία. Πιο συγκεκριμένα:
Φανταστείτε ότι είστε ένας νέος/μια νέα που χρησιμοποιεί καθημερινά την τεχνολογία και καταγράφετε στο ηλεκτρονικό ή έντυπο ημερολόγιό σας τη ρουτίνα μιας ημέρας κατά την οποία όμως αντιμετωπίσατε ένα τεχνολογικό πρόβλημα (π.χ. έσπασε το κινητό ή προσβλήθηκε από ιό ο Η/Υ σας). Πόσο τεχνολογικά επιφορτισμένη ήταν η μέρα σας; τι δυσκολίες ή μικρές ανατροπές βιώσατε στο καθημερινό σας πρόγραμμα; τι νιώσατε και πως λύσατε το πρόβλημα; πόσο εξαρτημένοι είστε τελικά από την τεχνολογία; τι επιπτώσεις είχε αυτό στην επικοινωνία σας με τους άλλους; Τι νιώσατε;

Τις διευκρινιστικές οδηγίες και τα αξιολογικά κριτήρια επιμελήθηκαν οι Συντονίστριες Εκπαιδευτικού Έργου του Π.Ε.Κ.Ε.Σ Στερεάς Ελλάδας:

- Για την Αρχαία Ελληνική Γλώσσα: **ΜΩΡΙΚΗ ΧΡΥΣΑΝΑ**
- Για τη Ν.Ε. Γλώσσα & Λογοτεχνία: **ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ ΕΛΕΝΗ**